Uppdaterad 221018

NATIONELLT RAMVERK FÖR VANDRINGSLEDER

Kvalitetskriterier

Bohus Malmön, Bohuslän
Fotograf: Lukasz Warzecha

NATIONELLT RAMVERK FÖR VANDRINGSLEDER

KVALITETSKRITERIER

- Organisering
- Fysisk led
- Upplevelse
- Service
- Kommunikation

+

VERKTYGSLÅDA

Realisering kvalitetskriterier

Stöddokument

- Skyltmanual
- Hållbarhet
- Anläggningar
- Avtalsmallar
- Samhällsekonomi
- Ledgradering

=

Nationellt system av kriterier och verktyg för utveckling av hållbara, kvalitetssäkrade och attraktiva vandringsleder för besökare och invånare.

Öppet och tillgängligt som stöd och hjälp för alla som arbetar med utveckling och förvaltning av vandringsleder.

Bidrar till höjd kvalitet och gemensam standard på vandringsleder över tid.

Nationella friluftsmålen

Hornborgasjön, Västergötland
Fotograf: Lukasz Warzecha

Ett steg mot kvalitetssäkrade vandringsleder

Vi har nu, tillsammans med ”led-Sverige”, arbetat fram kvalitetskriterier, som ett första steg i ett gemensamt nationellt ramverk. Kvalitetskriterierna ska ge hela landet förutsättningar att arbeta med att harmonisera standards och regelverk kring allt ifrån skyltning till långsiktig förvaltning av vandringsturism- och pilgrimsleder.

Hornborgasjön, Västergötland
Fotograf: Lukasz Warzecha

Varför kvalitetskriterier?

- Alltfler söker sig ut i naturen och det ökade besökstrycket på lederna innebär större slitage och belastning på vissa platser. Det behöver finnas en organisation på plats som kan hantera detta.
- Ledarbetet idag kännetecknas av temporära lösningar och punktinsatser. Det finns ett behov av ett långsiktigt åtagande på plats så att skötseln av leden säkras upp över tid och att nödvändiga resurser nyttjas effektivt.
- Besökarna är i större grad inte vana vid att vistas på en led. Det innebär att kraven på skötselnivåer, skyltning och toalettservice har ökat.
- Markägarna kräver ordning och reda när antalet ledbesökare växer. Skrivna överenskommelser skapar tydlighet mellan berörda parter, förebygger konflikter och framtida hot mot allemansrätten.

Skåneleden
Fotograf: Mickael Tannus

Skåneleden
Fotograf: Frits Meyst

- Besökarna efterfrågar vandringsupplevelser som är trygga och attraktiva. Därför ökar också betydelsen av kvalitetssäkring som marknadsföringsargument då besökarna i allt större utsträckning väljer de leder som kan erbjuda detta.
- Arbetet med en led måste involvera många parter för att fungera väl. Komplexiteten och bredden i arbetet kräver samordning mellan berörda förvaltningar på kommunal nivå, regioner, destinationsbolag och ansvariga myndigheter. Även markägare, boende och besöksnäringen behöver involveras i insatserna.
- Innehållet i informationen om en led behöver väcka intresse men även vägleda besökarna och bistå med relevant fakta för att underlätta planeringen av vandringen. Att informationen är korrekt och speglar verkliga förhållande i fält är därför viktigt, inte minst för besökarens säkerhet.
- Att satsa på ledutveckling gynnar verksamheter kopplade lederna. Företag som växer leder till nya arbetstillfällen och ökar attraktiviteten även för inflyttning. Välmående samhällen leder till bättre folkhälsa. Vi vet också att ett attraktivt friluftsliv är ett starkt incitament att bosätta sig i en kommun och också att starta/flytta verksamhet dit.

Inledning kvalitetskriterier

- Kriterierna beskriver vad som är viktigt för att åstadkomma en utveckling mot en hållbar, kvalitetssäkrad och attraktiv vandringsled.
- Kriterierna ska läsas som en rekommendation som kan stödja och inspirera ett långsiktigt förbättringsarbete. Implementering av kriterierna sker i takt med resurser och ambitionsnivå för vandringsleden.
- Kriterierna kommer att presenteras i ett digitalt processverktyg med ett antal tillhörande stöddokument. Innehållet ger möjlighet till fördjupning och goda exempel på hur man kan implementera kriterierna.
- Kriterierna kopplar till såväl de globala målen som de nationella friluftsmålen. Denna koppling kommer att tydliggöras i det digitala processverktyget.
- Kriterierna förespråkar att tillgänglighetsaspekten tas i beaktning vid allt arbete med vandringsleden. Varje förändring inom alla områden är en möjlighet att göra leden tillgänglig för fler besökare.
- Kriterierna förespråkar att man i allt arbete med vandringsleden gör hållbara
  materialval med minsta möjliga negativa miljöpåverkan.
- Kriterierna avser låglandsleder under barmarkssäsong. För de som arbetar med fjälleder hänvisar vi till riktlinjer för de statliga fjällederna.

Värmland
Fotograf: Tommy Pedersen

ORGANISERING

Funktioner

Ledsamordnare bör finnas för längre ledsystem. Ledsamordnaren ansvarar för samordning av arbetet med längre leder som involverar flera ledansvariga/ledförvaltare.
Ledansvarig ska finnas för samtliga leder. Ledansvarig är huvudansvarig för led eller ledavsnitt och innehavare av skriftliga överenskommelser med markägare.
Ledförvaltare ansvarig för drift och skötsel av led eller ledavsnitt.
Ledpartner organisationer, föreningar, markägare, företag och lokalbefolkning som är engagerade i arbetet med vandringsleden.

Kvalitetsstandard

Ledsamordnare eller ledansvarig bör ha tagit fram en kvalitetsstandard för leden och förankrat denna med samtliga ledpartners. Kvalitetsstandarden ska tydliggöra målgrupper, syfte och ambition med leden. Det ska även framgå vad som kännetecknar den fysiska leden avseende till exempel stigkvalité, märkning och skyltning, hur leden ska skötas och kvalitetssäkras, vad besökaren kan förvänta sig beträffande service och upplevelser samt hur leden ska kommuniceras.

Rättvik, Dalarna
Fotograf: Per Bifrost

Ansvarsfördelning

Ansvarsfördelningen mellan ledansvarig och övriga ledpartners bör framgå i ledens kvalitetsstandard och vara reglerad i skriftliga överenskommelser.

Rollfördelningen i ledsamarbetet bör vara beslutat av respektive organisations högsta instans.

Innehållet bör redovisa vem som ansvarar för:

- Strategisk utveckling
- Framtagande av styrdokument
- Juridiska frågor
- Samordning av arbetsinsatser
- Besiktning av leden
- Digital förvaltning
- Webbplats
- Överenskommelser med markägarna
- Försäkringsansvar
- Skötseln av leden med tillhörande anordningar
- Dialogen med besökare och andra intressenter
- Kartproduktion
- Marknadsföringsinsatser
- Eventuell affärs- och produktutveckling längs leden

Alla ledpartners bör utse en kontaktperson som ansvarar för sin organisations åtagande gentemot ledansvarig eller ledsamordnare.

Gagnef, Dalarna
Fotograf: Per Bifrost

Gyllbergen, Borlänge
Fotograf: Boel Engkvist

Skötselplan

- Ledförvaltaren bör ha tagit fram en skötselplan för sin del av leden.
- Skötselplanen bör redogöra för hur ledförvaltaren avser att lösa den löpande skötseln samt redovisa eventuella behov av särskilda punktinsatser. Det bör framgå vad som ska göras, hur det ska göras, när skötselåtgärderna ska vara genomförda och vem som ansvarar för utförandet. Planen bör också definiera vad som ska vara gjort innan ledens huvudsakliga säsong.
- I de fall då ledförvaltaren har delegerat delar av uppdraget till annan part bör det finnas en skriftlig överenskommelse dem emellan som redovisar uppdragets omfattning, innehåll, försäkringsansvar och eventuell ersättning.
- Tillsyn och utförda åtgärder bör dokumenteras och rapporteras till den resurs som ansvarar för skötselplanen med tillhörande driftsbudget.
- Alla som arbetar praktiskt med leden bör ha genomgått en skötselutbildning.

Kontrollbesiktning och uppföljning

- För att bibehålla ledens kvalitet, är det viktigt att ledsamordnaren eller ledansvarig följer upp kvalitetskriterierna regelbundet och att det pågår ett långsiktigt arbete med kvalitetssäkringen. Detta ställer krav på att det finns ett välfungerande system för uppföljning och besiktning av leden.
- Leden bör kontrolleras årligen inför säsongsöppning. Brister och slitage ska dokumenteras och åtgärdas.
- Det bör finnas en etablerad metod för att mäta antalet besökare på leden och koppla detta till lämpliga förvaltningsåtgärder.
- Leden bör kontrollbesiktigas i fält minst vart tredje år av annan part än ledförvaltaren. Brister och slitage som framkommer under kontrollen och som behöver åtgärdas bör rapporteras in till ledförvaltaren senast sex månader före nästa säsongsöppning. Detta så att nödvändiga förbättringsåtgärder är utförda innan ledens huvudsakliga säsong.

Finansiering och budget

Det bör finnas en dedikerad ledbudget för berörda ledpartners vilken ska överensstämma med ambitionerna i ledens kvalitetsstandard.

Förankring och uppdrag

Ledansvarig och berörda ledpartners bör ha ett tydligt och långsiktigt uppdrag från sina egna organisationer.

Mörrumsån, Sydostleden
Fotograf: Mickael Tannus

Markägare

- Skriftliga överenskommelser bör finnas mellan berörda markägare längs leden och ledansvarig.
- Separat överenskommelse bör finnas för anordningar som t.ex. läger- och parkeringsplatser eller dricksvatten.
- Ledansvarig bör ha ett aktuellt markägarregister.
- Det bör finnas en dedikerad resurs hos ledansvarig som ansvarar för kontakterna med markägarna.
- Markägarna bör erbjudas möjlighet till dialog med representanter från ledansvarig t.ex. genom en årlig markägarträff.

Försäkring

Sakförsäkring som primärt syftar till att ersätta markägare vid skogsbrand samt ansvarsförsäkring som skyddar markägare mot skadeståndsanspråk bör finnas. Försäkring för skötselutförare bör finnas. Vem som ansvarar för försäkringar bör framgå i ansvarsfördelningen.

Skåneleden
Fotograf: Mickael Tannus

Digital förvaltning

- Ledens sträckning med tillhörande anordningar bör vara inlagd i kommunens GIS-system och därifrån rapporteras vidare till Lantmäteriet. Detta för att säkerställa att hänsyn till leden tas i samhällsplaneringen. Underlaget bör uppdateras årligen så att aktuella förhållanden i fält återspeglas i det digitala materialet.
- Ledansvarig eller ledsamordnare bör säkerställa att aktuella förhållanden i fält återspeglas digitalt på webbplatsen, i appar och i tryckta produkter.

Lagar

- Berörda ledpartners ska följa de lagar, regler och förordningar som påverkar arbetet med en vandringsled. Vid inplanerade åtgärder utmed befintlig led eller nyetablering ska information inhämtas om vad som gäller för den specifika platsen så att nödvändiga tillstånd eller dispenser finns innan arbetet påbörjas. Exempel på detta är samråd med Länsstyrelsen vid nyanläggning och när skyddade områden berörs eller nödvändiga bygglov från kommunen.
- Ledansvarig ska kunna visa att nödvändiga tillstånd har inhämtats.

Njupeskär, Dalarna
Fotograf: Per Bifrost

FYSISK LED

Säveån, Västergötland
Fotograf: Jonas Ingman

Ledmarkering

- Besökarna bör kunna följa leden i båda riktningarna utan andra hjälpmedel än ledmarkeringen i fält.
- Ledmarkeringen bör vara diskret men tydlig.
- Ledmarkeringarna bör placeras samlat på båda sidorna av varje enskilt markeringsobjekt (träd/stolpe).
- Ledmarkeringen bör förekomma i ett jämnt flöde utan att sitta för tätt.
- Orange färg bör användas för ledmarkering. Färgkod NCS: S 0580-Y50R. När flera leder löper parallellt bör markeringen för lång vandringsled sitta överst. Övriga leder bör särskiljas till exempel med namn, nummer eller annan färg. Tänk på att ta hänsyn till olika typer av färgblindhet vid val av färg och använd gärna lednamn alternativt logotyp för att åstadkomma kontraster. Tematiska leder, som till exempel Pilgrimslederna, kan ha kompletterande ledmarkeringskrav.
- Avståndet mellan ledmarkeringarna bör anpassas till aktuella terrängförhållanden. I skogsterräng bör besökaren alltid kunna se framförvarande markering. Avståndet mellan respektive ledmarkering **bör dock ej överstiga** 250 meter.
- Innan ledmarkering placeras på befintliga anordningar som kraftledningsstolpar, lyktstolpar, vägräcken eller staket ska tillstånd inhämtas från ledningsägare eller motsvarande.

- Ledmarkering bör finnas i gränsen mellan skog och öppen terräng.
- Ledmarkering bör finnas på passageövergång till betesmark (grind eller stätta).
- Vid stig/vägskäl där vägvisare monteras bör ordinarie ledmarkering bekräfta vägvalet i ledens riktningar.
- Ledmarkeringen bör utgöras av målad färgmarkering på träd eller trästolpe, band runt träd eller ledbricka på trästolpe eller lyktstolpe.
- Vid målning bör en schablon användas som hjälpmedel.
- Ledmarkeringen bör om möjligt vara placerad på samma sida av leden längs ett ledavsnitt.
- Ledmarkeringen bör vara placerad på **cirka** 150 -180 cm höjd ovan mark och anpassas till förutsättningarna på plats.
- Vid placering av trästolpe för ledmarkering intill väg bör avståndet till vägkanten vara ca 2 meter. Detta för att ta hänsyn till gräs- och snöröjningsmaskiner.

Onsvalakällan, Skåneleden
Fotograf: Apelöga

Vägvisare och avståndsskyltar

- Där stigen eller vägen som leden följer förgrenar sig eller där leden viker av från befintlig stig eller väg bör vägvisare monteras för att uppmärksamma besökaren på kursändringen.
- Avståndsskyltar bör finnas utmed leden vid ledentréer och där olika etapper kopplar samman.
- Avståndskyltarna bör liksom vägvisarna peka ut färdriktning och dessutom innehålla lednamn alternativt logotyp samt platsnamn med avståndsangivelse i kilometer.
- Avståndsskyltar och vägvisare bör alltid kompletteras med ordinarie ledmarkering i korsningens riktningar för att bekräfta vägvalet.
- Om två platser anges på samma skylt bör fjärrmålet stå överst.
- Platser som anges på ledens avståndsskyltar bör finnas längs den markerade leden.
- Vid hänvisning till exempelvis sevärdhet eller hållplats bortom markerad led bör stolpe med piktogram eller symbol inklusive avståndsangivelse placeras vid platsen där vandraren ska kliva av leden.

Älgafallet, Bohusleden
Fotograf: Lukasz Warzecha

Ledentré

- Minst en ledentré bör finnas för varje led. För längre leder bör det finnas en entré per etapp.
- Ledentrén bör innehålla avståndsskyltar, informationsskylt och toalett.
- Om ledentrén inte är placerad direkt vid leden bör anslutningsvägen dit vara markerad i terräng och på kartor. Avståndet bör ej överstiga en kilometer.
- Ledentrén bör ligga i anslutning till kollektivtrafikens hållplats **eller** parkeringsplats med kapacitet anpassad efter besökarantal.
- En informationsskylt bör finnas placerad vid ledentréer samt vid andra strategiska platser.

Följande information bör framgå på en informationsskylt:

- Översiktskarta över aktuella ledetapper inklusive ”du är här”-markering och service/sevärdhetspunkter. Lantmäteriets terrängkarta bör användas som karttyp.

- Samma piktogramsymboler nyttjas för att informera besökarna i fält om närområdet som för ledsystemets pappers- och webbkartor.

- Längd och gradering av aktuella etapper samt en beskrivning av de natur- och kulturvärden som finns utmed leden.

- För längre leder bör avstånd till ledens start och slutmål anges.

- Kort generell beskrivning av vandringsleden i sin helhet.

- Övergripande text Allemansrätten och områdesbestämmelser.

- Information om jakt, fiske, eldningsförbud och sophantering.

- Information om närmaste hållplats alternativt kontaktuppgifter till taxibolag som trafikerar området.

- Koordinater till platsen bör anges i något av formaten som kan hanteras av SOS Alarm: Sweref 99 , RT 90 eller WGS 84.

- Larmnummer 112.

- Kontaktuppgifter för felanmälan.

- Lednamn och/eller logotyp.

- All information bör finnas på minst svenska och engelska.

Skåneleden
Fotograf: Mickael Tannus

Frostavallen, Skåneleden
Fotograf: Apelöga

Anordningar, stigar och underlag

- Anordningar som till exempel spänger, broar, räcken, bord och grindar bör vara i ett gott skick och får inte utgöra en säkerhetsrisk för besökarna.
- Vid stängselpassage bör i första hand självstängande grind användas
- Leden bör vara garanterat gångbar och framkomlig för besökaren med en korridor fri från hinder på minst en meter i bredd och två meter i höjd. Denna korridor bör vara fri från högt växande eller inhängande vegetation.
- Passage över blöta partier bör undvikas. Går leden över fuktiga delar bör i första hand en omdragning genomföras, i andra hand bör spång byggas. Besökarna bör under normala väderförhållanden kunna förbli torrskodda utmed hela leden under ledens huvudsakliga säsong.
- Leden bör i möjligaste mån dras längs existerande naturstigar utan förstärkt underlag. Denna stigtyp bör utgöra minst 40 % av ledens totallängd.
- Leden bör ej gå på asfalterat underlag mer än maximalt tre kilometer i sträck eller maximalt 20 % av ledens totallängd.
- Ledpassage genom intensivt utvecklad miljö (industriområde, flygplats, vindkraftspark, kraftledningsgata eller utmed motorväg) bör ej överstiga en sammanhängande längd på tre kilometer eller maximalt 10 % av ledens totallängd.

Trafikverket om trafiksäkerhet

- Trafikverkets övergripande syn på trafiksäkerhet och vandringsleder innebär att dessa inte bör dras på statlig väg eller korsa statlig väg i plan. Ibland kan det vara omöjligt att undvika och det är i dessa fall rekommendationerna ska ge vägledning.
- På motorväg och motortrafikled är fotgängare förbjudna.
- Leder får inte dras längs med mittseparerade vägar, det vill säga vägar med mitträcken, vanligaste typen så kallade ”2+1 vägar”. Hastigheter och trafikflöden är höga på denna vägtyp och här ska vandringsleder inte förekomma alls. Undantag är om det finns separerad gång-och cykelväg parallellt. Leder får inte heller korsa denna vägtyp så att fordon och vandrare kan mötas, det vill säga i plan. I de fall då det inte går att undvika ska en avstämning göras med Trafikverket för att se om avsteg är möjligt.
- För att leder ska inkludera sträckor längs allmänna vägar bör hastigheterna inte överstiga 70 km/tim och trafikmängderna inte överstiga 1000 fordon per dygn (ÅDT). Sikten ska vara god på sträckan och vägren av sådan bredd att vandraren inte behöver uppehålla sig på körbanan.
- Leder bör inte heller korsa vägar med hastigheter över 70 km/tim i plan. Där leden korsar vägen ska sikten vara god åt båda hållen. Det är önskvärt att leden märks ut på båda sidor om vägen för att styra var vandrarna korsar vägen. Om leden märks ut med markeringar i vägområdet behöver Trafikverket tillfrågas om detta. Det kan vara svårt att avgöra var gränserna går och därför är det viktigt att ha en dialog med Trafikverket i ett tidigt skede.
- Kraven för att märka ut en korsande led med varningsmärken är höga. Det finns inte något märke just för korsande vandringsled. Ett varningsmärke kan aldrig kompensera för en olämpligt vald passagepunkt. Viktigare är att vandrarna korsar vägen på rätt ställe.
- För vandringsleder som korsar järnväg eller på annat sätt tangerar järnväg är en tidig dialog med Trafikverket viktigt. Det är förbjudet att uppehålla sig inom spårområdet för obehöriga personer, dvs att gå längs rälsen eller på banvallen. För de fall då en vandringsled korsar spåren finns ett regelverk att hålla sig till. Den riktlinje som reglerar plankorsningar av järnväg (TDOK 2015:0311) tar specifikt upp vandringsleder och vad som gäller när vandringsleder korsar järnväg.
- Vandringsleder får bara korsa enkelspåriga järnvägar. Vad som styr vilket skyddsalternativ som ska finnas beror på sikt i korsningen i kombination med hastighet av tågen. Kontakt ska tas med Trafikverket för att reda ut detta.
- Befintliga planskilda korsningar med järnväg kan utnyttjas utan avstämning med Trafikverket.

Skåneleden
Fotograf: Mickael Tannus

Tillgänglighetsanpassning

- Så många leder som möjligt bör uppnå en grundläggande nivå av tillgänglighet. Alla leder kan inte göras tillgängliga för alla besökare, men en led kan alltid göras tillgänglig för fler besökare.

- Naturvårdsverkets handbok och webbutbildning har tagits fram för att underlätta utveckling i en sådan riktning. I denna handbok avses med tillgänglighet framförallt fysisk utformning, kunskapsförmedling, inhämtande av kunskap samt information, dvs relevanta frågeställningar vid utformning av vandringsleder.

Götaleden, Floda
Fotograf: Jonas Ingman

UPPLEVELSE

Skåneleden
Fotograf: Mickael Tannus

Landskapet

Leden bör lotsa besökaren genom ett varierande landskap med naturtyper typiska för det aktuella området.

Naturvärden

Leden bör passera områden med höga naturvärden samt naturformationer och platser i terrängen som är utmärkande och sevärda, till exempel nationalparker, utsiktsplatser och vattenfall. Slitage- eller störningskänsliga ytor ska undvikas.

Kulturvärden

Leden bör passera kulturmiljöer och platser i landskapet som är värdefulla och sevärda, till exempel fornlämningar, byggnader med särskild karaktär och äldre ortsmiljöer.

Tema

En led får gärna ha ett utvecklat tema som lyfter fram områdets historia eller erbjuder besökarna andra värden. I dessa fall kan det finnas ytterligare tematiska krav och rekommendationer att förhålla sig till, till exempel kan Pilgrimsleder ha krav på historisk koppling och platser för andlig reflektion längs leden. Vidare innebär pilgrimsledernas historiska koppling med etappmål i stadskärnan, att vissa kriterier för till exempel stig, underlag och intensivt utvecklad miljö får anpassas efter temats behov.

Svartedale, Bohusleden, Bohuslän
Fotograf: Lukasz Warzecha

KOMMUNIKATION

Värmland
Fotograf: Tommie S Ohlson

Värmland,
Fotograf: Jenny Nohrén

Webbinformation

Information om leden ska finnas samlad och tillgänglig på webben och bör innehålla:

Beskrivning av leden: Aktuell ledstatus, ledens sträckning, ledentréer, avståndsangivelser, ledgradering, kännetecken ledmarkering och skyltning i fält, tillgänglighetsanpassade ledavsnitt.

Säkerhet: Brandrisknivå, utrustning, mobiltäckning, karta med offlinefunktionalitet, lokal väderprognos, kontaktuppgifter felanmälan, jaktsäsong, vilda djur.

Besökaransvar: Allemansrätten alternativt områdesbestämmelser till exempel reservatsregler, känsliga områden, besökarens ansvar för sophantering.

Service: Dricksvatten, toaletter, parkeringsplatser, regional kollektivtrafik, boende såväl kommersiella som lägerplatser, livsmedel och restaurang, guidetjänster, bagagetransport.

Upplevelse: Beskrivning på vilka upplevelser man som besökare kan förvänta sig, natur- och kulturvärden i området. Information om när det är goda förutsättningarna för att vandra på leden.

Ledgradering

Nationell gradering för vandringsleder bör användas när den har tagits fram i projektet Nationellt ramverk för vandringsleder.

Språk

Information på skyltar, trycksaker och webbplats bör finnas på minst svenska och engelska.

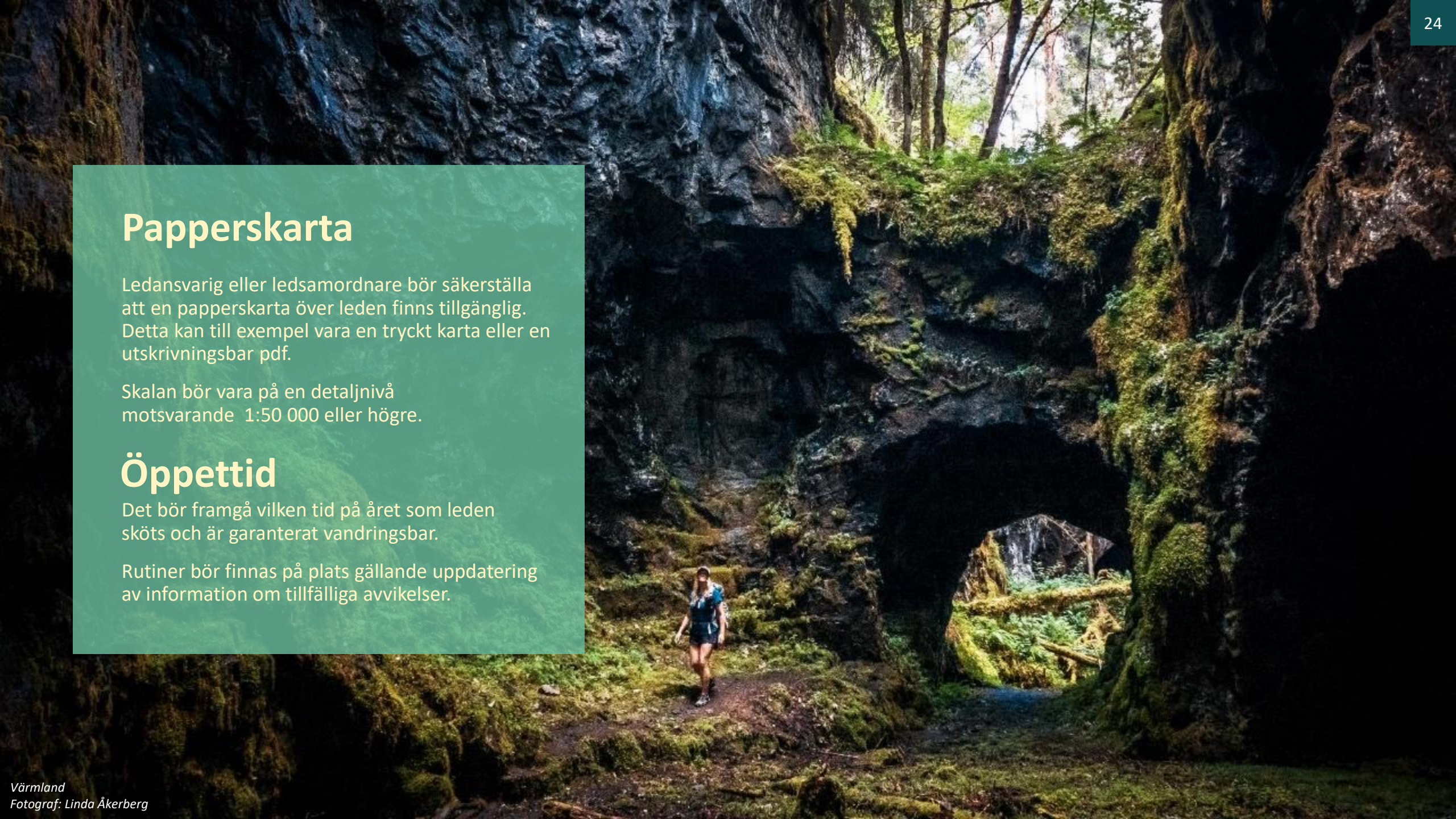

Papperskarta

Ledansvarig eller ledsamordnare bör säkerställa att en papperskarta över leden finns tillgänglig. Detta kan till exempel vara en tryckt karta eller en utskrivningsbar pdf.

Skalan bör vara på en detaljnivå motsvarande 1:50 000 eller högre.

Öppettid

Det bör framgå vilken tid på året som leden sköts och är garanterat vandringsbar.

Rutiner bör finnas på plats gällande uppdatering av information om tillfälliga avvikelser.

Värmland
Fotograf: Linda Åkerberg

SERVICE

Värmland
Fotograf: Linn Malmén

Toaletter

- Toaletter bör finnas i anslutning till ledentréer och lägerplatser.
- Toaletterna bör vara tillgängliga dygnet runt under ledens öppettider.
- Rutiner för tillsyn av toaletter bör vara reglerat i skötselplanen.

Dricksvatten

- Möjlighet att fylla på dricksvatten bör finnas minst en gång per dag utmed längre vandringsleder, gärna i anslutning till eventuella lägerplatser.
- Platsen för dricksvattenpåfyllnad bör vara uppmärkt i fält.
- Om hänvisning sker till enskild vattentäkt bör vattenkvalitén vara kontrollerad i enlighet med riktlinjer från den aktuella kommunens enhet för miljö och hälsa.

Kollektivtrafik

- För längre vandringsleder bör ledens start- och slutpunkter vara tillgängliga med kollektivtrafik.
- Om möjligt ska alla ledentréer vara knutna till en hållplats.

Skåne
Fotograf: Frits Meyst

Övernattning

En längre vandringsled bör erbjuda minst en övernattningsmöjlighet per etapp. Detta kan vara ett kommersiellt boende, till exempel campingplats, vandrarhem eller hotell alternativt en iordningsställd lägerplats.

En lägerplats bör innehålla:

- ✓ En eldstad som följer naturvårdsverkets vägledning.
- ✓ Tillgång till vatten för släckning av eld
- ✓ Tillgång till ved
- ✓ Toalett
- ✓ Vindskydd eller motsvarande
- ✓ Plan tältuppsättningsyta
- ✓ Tydliga instruktioner för hur besökaren ska hantera sina sopor, besökaren ansvarar alltid för sina egna sopor.
- ✓ Information vid lägerplatsen om hur besökaren tillgodogör sig information om aktuell brandrisknivå.
- ✓ Platsen bör vara avskild och erbjuda en positiv naturupplevelse samt vara tillgänglig med motorfordon endast för skötselpersonal och markägare.

- För längre vandringsleder som har ambitionen att attrahera målgrupper som efterfrågar en högre servicenivå bör varje etappmål erbjuda minst ett kommersiellt boende. Avståndet från leden bör inte överstiga 3 km.

- För korta vandringsleder som har ambitionen att attrahera målgrupper som efterfrågar en högre servicenivå bör kommersiellt boende erbjudas inom ett avstånd på maximalt en timmes körväg med bil.

Värmland
Fotograf: Tommie S Ohlson

Värmland
Fotograf: Jenny Nohrén

Äta

Det bör finnas information till besökaren om förutsättningarna för proviantering och restaurangbesök.

För längre vandringsleder som har ambitionen att attrahera målgrupper som efterfrågar en högre servicenivå bör varje etappmål erbjuda matservering. Avståndet från leden bör inte överstiga 3 km.

För korta vandringsleder som har ambitionen att attrahera målgrupper som efterfrågar en högre servicenivå bör matservering erbjudas inom ett avstånd på maximalt en timmes körväg med bil.

Göra

Information om besöksanledningar, aktiviteter, erbjudanden och annan service bör vara tillgänglig via ledens marknadsföringskanaler.

Affärs- och produktutveckling

För leder som är en del av besöksnäringsutvecklingen bör ansvarig organisation för affärs- och produktutveckling vara utsedd.

Ansvarig ledpartner bör kunna presentera en affärs- och produktutvecklingsplan för att stödja besöksnäringen som vill arbeta med målgruppen vandrare utmed ledsystemet.

Kom igång och arbeta med kvalitetskriterierna

Redan nu går det bra att börja arbeta med kvalitetskriterierna. Kriterierna speglar en målbild. Det innebär inte att alla leder måste sträva efter att uppnå alla kriterier utan snarare ska de användas som en ledstång och ambitionsnivån bestäms utefter förutsättningarna.

Projektet arbetar vidare med en verktygslåda som kommer att komplettera kvalitetskriterierna med stöddokument som t.ex. avtalsmallar men även samverkansmodeller, rollfördelning och skyltmanualer m.m.

Livarebosjön, Dalsland
Fotograf: Henrik Trygg

För mer information om arbetet:
https://tourisminskane.com/sv/projekt/nationellt-ramverk-for-vandringsleder

Koster, Bohuslän
Fotograf: Lukasz Warzecha

tourism in skåne

VISIT DALARNA

MED FINANSIERING FRÅN

tillväxtverket

Jordbruksverket